

Lietuvos Respublikos
ekonomikos ir inovacijų ministerijai

2021-03-08 Nr. 20210308/01

Kopija:

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai

DĖL XVIII VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS NUOSTATŲ ĮGYVENDINIMO PLANO

Informacinių ryšių ir technologijų (toliau – IRT) sektoriaus asociacija INFOBALT (toliau – INFOBALT), išnagrinėjusi XVIII Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planą (toliau – Planas), teigiamai vertina nustatytus tikslus ir priemones, susijusias su skaitmenine transformacija. Ypatingai reikšminga, kad skaitmeninė transformacija Plane įvardinta, kaip horizontalioji sritis, susijusi su visų ministerijų ir institucijų veikla, taip pat sveikintina, kad XXI a. nafta laikoma atvirų duomenų sritis, Plane įvardinta, kaip prioritetinis Vyriausybės veikimo principas.

Išskirtinę lyderystę skatinant skaitmeninių technologijų naudojimą gerinant veiklos procesus, mūsų vertinimu, Plane demonstruoja Lietuvos Vyriausybės kanceliarija (9.2. E. Vyriausybė 360°), Sveikatos apsaugos ministerija (4.5. Efektyvi sveikatos sistemos vadyba ir finansavimo sistema), Finansų ministerija (10.3. Sąlygų verslui gerinimas ir skaidrumo didinimas).

Sritys, kur pasigendame ambicijos susijusios su skaitmenine transformacija, susijusios su šiomis sritimis:

1. Ekonomikos ir inovacijų ministerija (toliau – EIMIN). Vertinant V prioriteto „Aukštos pridėtinės vertės ekonomika“ rodiklius pažymėtina:

- 1 Rodiklis. Lietuvos vieta pagal Pasaulinį inovacijų indeksą „Global Innovation Index“. Numatomas rodiklis yra labai svarbus, nes rodo kaip Lietuva inovuoja savo verslą, tačiau vertinant 2011 - 2020 m. perspektyvoje matosi, kad Lietuva startavo 40 pozicijoje, tuomet pasiekė skirtingais metais 36 poziciją ir grįžo atgal į 40. Priemonių plane siūlytume numatyti nuoseklų ir stabilų kasmetinį rodiklio mažėjimą.

- 3 Rodiklis. Aukštos technologinės vertės produkcijos dalis nuo visos Lietuvos apdirbamosios gamybos produkcijos, proc. Vertinant, kad šis sektorius sudaro 20 proc. Lietuvos

BVP, o 4.6 proc nuo 20 proc = 0.92 proc nuo BVP, o numatomas augimas iki 7 % sudarys - 1.4 proc nuo BVP, t.y per 4 metus EIMIN ambicija yra 0.48 proc BVP.

Atsižvelgiant į įvardintų rodiklių žemą ambicingumo lygį, kuris tikrai neprisidės prie Lietuvos ekonomikos transformacijos ir skaitmeninimo, apie ką kalba ir Europos Sąjunga, numatydamą finansavimą pagal Atsigavimo fondą (angl. Recovery and Resilience Fund), siūlome į Planą įtraukti rodiklius, numatytus Nacionaliniame pažangos plane 2021-2030 m., kurių tikslas Lietuvoje skatinti aukštos pridėtinės vertės ekonomiką, t.y. Informacinių ir komunikacinių technologijų (angl. ICT) sektoriaus sukuriama pridėtinė vertė, dalis nuo bendros pridėtinės vertės – nuo 5,03 proc. (2018) iki 6,9 proc. – 2025 m., 9,3 proc. – 2030 m. Inžinerinės pramonės sektoriaus sukuriama pridėtinė vertė, dalis nuo bendros pridėtinės vertės – nuo 5,66 proc. (2018) iki 6,7 proc. – 2025 m., 7,69 proc. – 2030 m.; Gyvybės mokslų sektoriaus sukuriama pridėtinė vertė, dalis nuo bendros pridėtinės vertės nuo 0,87 proc. (2016) iki 3,0 proc. – 2025 m., 5,0 proc. – 2030 m.

- INFOBALT vertinimu, EIMIN numatytos 6.1.5., 6.1.14., 6.1.15., 6.1.18, 6.1.19 priemonės pirmiausiai orientuotos ne į aukštos pridėtinės vertės sektorių plėtrą, o į tradicinės pramonės sektoriaus taršos reikalavimų įgyvendinimą (už kurį pagal kompetenciją, mūsų vertinimu, atsakinga Aplinkos ministerija). Lietuvai siekiant pereiti į aukštos pridėtinės vertės produktų kūrimą investicijos turėtų būti nukreiptos į ateities ekonomikos sričių plėtrą, t.y. skaitmeninių technologijų, inžinerinės pramonės, biotechnologijų, lazerių kt. vystymą bei mokslinius tyrimus bei bandymus šiose srityse. Aukštą pridėtinę vertę sparčiausiai generuoti galima ten, kur yra mažai konkurencijos, arba ten, kur sukuriami naujoviški produktai. Tokie produktai atsiranda sektoriuose, kurie paremti inovacijomis ir mokslu. Pažymėtina, kad skaitmeninimas ir technologinis atsinaujinimas – aukštos pridėtinės vertės produktų kūrimo pagrindas.

- Vertinant EIMIN 6.1.6 priemonę pasigendame nuoseklumo ir suderinamumo su Europos Skaitmenine Programa (angl. Digital Europe Programme), kurioje pabrėžiama, kad prioritetas turėtų būti skiriamas superkompiuterijos, dirbtinio intelekto, kibernetinio saugumo, aukšto lygio skaitmeninių įgūdžių ir skaitmeninių technologijų plataus naudojimo užtikrinimui visose ekonomikos srityse ir visuomeniniame gyvenime. Tuo tarpu 2 priemone siaurai orientuota į žiedinės ekonomikos sprendimus ir vienos konkrečios VR technologijos taikymą gamyboje. Pažymėtina, kad Europos Sąjungos atranka dėl nacionalinių EDIH prasidės tik š.m. balandžio mėn. ir Europos Komisijos vertinimu bus atrinkti tie centrai, kurie labiausiai atitinka aukščiau įvardintus Europos Sąjungos prioritetus. Atsižvelgiant į tai, manytume, kad yra klaidinga šiuo metu derinti ir tvirtinti tokias siauras priemones, dėl kurių neažinome, ar atitiks Europos Sąjungos atrinktus EDIH veiklos prioritetus.

2. Susisiekimo ministerija.

- INFOBALT vertinimu 5.7.3. priemonės numatomas įgyvendinimo terminas gali būti per ilgas, nes pagal patvirtintas gaires, stebėseną ir planus bus leidžiamos investicijos, tad aktualu būtų DJMP planus, gaires ir stebėsenos sistemą parengti bent iki 2022 m. pabaigos. Taip pat, šis punktas tamptai susijęs su 6.2.10 punktu, kurį numatoma įgyvendinti iki 2021 m. III ketv.

- 5.7.4. rekomenduojama pasirengti ne tik planus, tačiau numatyti ir MaaS (angl. Mobility as a service) sistemos valstybės mastu diegimą. Dalis Europos šalių jau diegia konkrečias sistemas, tuo tarpu mūsų Plane ketverių metų perspektyvoje numatytas tik studijos atlikimas.

- Taip pat Atkreiptinas dėmesys, kad 5.7.1. punkto sėkmingam įgyvendinimui būtų aktualu numatyti ir įdiegti vieningą vietinės ir valstybinės reikšmės kelių turto valdymo sistemą/sistemas.

3. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

- 1.4. dalyje „Skaitmeninė švietimo transformacija“ numatyta tik viena priemonė - „Diegti naujausias edukacines technologijas, sukuriant paskatų ir palaikymo sistemą skaitmeninėms švietimo inovacijoms kurti ir išbandyti; sustiprinti visų švietimo įstaigų darbuotojų skaitmenines kompetencijas“. INFOBALT pasiūlymas - sprendžiant bendrojo ugdymo, mokymosi regionuose kokybės problemas ir siekiant sudaryti vienodas galimybes į ugdymą, nepriklausomai nuo gyvenamosios vietos, turi būti sukurta atvira ir nemokama nuotolinė (angl. online) mokykla, užtikrinanti interaktyvų ir skaitmenį turinį. Taip pat atsižvelgiant į IRT specialistų Lietuvoje trūkumą, kurį iš dalies sąlygoja regione žemiausias IRT studijų absolventų skaičius, siūlytume įkurti pilotinį šiais specializacijai skirtą online universitetą, siūlantį naujausias interaktyvias IRT studijų programas.

Direktorius

Mindaugas Ubartas

[pasirašyta el. parašu]